

سومین همایش ملی گردشگری، جغرافیا و محیط زیست پایدار

همدان ۱۷ اردیبهشت ۱۳۹۴

(پایداری و تاب آوری شهری: دو روی یک سکه)

سمانه محمدی^{۱*}، الهام دربان رضایی^۲

^۱ کارشناس ارشد طراحی شهری، مدرس دانشگاه پست الکترونیکی: samaneh_1948@yahoo.com

^۲ دانشجوی دکتری شهرسازی، مدرس دانشگاه پست الکترونیکی: e_rezaie2008@yahoo.com

چکیده

در دورانی از شهرسازی به سر می بریم که اکولوژی کره زمین به طور فزاینده ای تحت تأثیر فعالیت های انسانی قرار گرفته است. با توسعه شهرنشینی، شهرها به مراکز توجه تبدیل شده اند و تقاضا برای منابع طبیعی و توجه به تأثیرات محیطی جهانی آنها افزایش یافته است. فعالیت های شهرسازی و برنامه ریزی شهری موجب افزایش فشار بر طبیعت و تضعیف تاب آوری آن شده است که اغلب پیامدهای مخربی برای شهرها و ساکنان آن در پی داشته است. با توجه به مواردی مثل طوفان ها و سیل های اخیر در نقاط مختلف جهان، گرم تر شدن، آلودگی هوا و همچنین افزایش هزینه های انرژی، کاهش ذخیره آب و مواد غذایی نیاز فوری به فعالیت و اقدام تأثیرگذار ضرورت یافته است. به همین دلیل، بسیاری از شهرها اقداماتی در زمینه احیای طبیعت انجام داده اند و از فعالیت های پایدار حمایت کرده اند. در واقع، در دو دهه اخیر، فرصت مناسبی برای توسعه پایدار جهانی ایجاد شده است. در این میان، تاب آوری و پایداری اهداف اصلی شهرهای آینده خواهند بود. عواقب جبران ناپذیر حوادث طبیعی و آسیب های اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی شهرهای معاصر موجب شده تا مفاهیم پایداری و تاب آوری تا حد زیادی به هم مرتبط شوند. اگر پایداری واژه دهه های پیشین باشد، تاب آوری واژه غالب زمان معاصر است. در این مقاله سعی بر روشن سازی مفاهیم تاب آوری و پایداری شهری شده و برای کاربرد در مباحث توسعه شهری، سنتزی بر اساس شباهت های میان این دو مفهوم ارائه می شود و بر ضرورت درک ارتباط بین انسان و طبیعت در شهرسازی و تصمیم سازی شهری برای رسیدن به تاب آوری و پایداری شهری به صورت توانمند تأکید می شود. بر اساس رویکرد پیشنهادی، حوادث فاجعه بار و تحولات متعاقب آن، لحظه ای از چرخه حیات شهری است که در بستر یک چارچوب پیچیده پایدار قرار می گیرد. از این رو تاب آوری به عنوان یک الزام برای پایداری سیستم شهری است. علاوه بر این تاب آوری نباید صرفاً در بستر شهرهای مجزا با سیستم های فیزیکی و اجتماعی مختص خود بررسی شود، بلکه باید همچنین در مقیاس جهانی و نیز با در نظر گرفتن روابط پویا و پیچیده بین شهرهای امروز بررسی شود.

واژه های کلیدی: تاب آوری، پایداری، شهرهای آینده، سیستم، محیط زیست